

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ
ECONOMIC SAFETY OF ENTERPRISES»**

Подано тематичний план навчальної дисципліни «ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ (ECONOMIC SAFETY OF ENTERPRISES)»

Economic security of the enterprise ", its contents by modules and themes, plans of lectures and practical classes, tasks for independent work of students, individual and consultative work, methods of activating the process of training, the system of current and final control of knowledge of students; a complex of competences that a student must possess in studying discipline.

Економічна безпека підприємства», її зміст за модулями і темами, плани лекцій і практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, індивідуально-консультативну роботу, методики активізації процесу навчання, систему поточного та підсумкового контролю знань студентів; комплекс компетенцій, якими повинен володіти студент при вивченні дисципліни.

INTRODUCTION

Safety issues never lost relevance on the whole path of historical development of mankind, regardless of the form of organization of social life. Categories "needs" and "security" are interrelated. An increase in the needs of human development is logically and logically accompanied by an increase in

the number of threats on the way to their implementation. Threats, with the release of mankind for each new level of civilization development, are increasingly gaining economic direction and naturally coming to the fore. The study of the problems of economic security is devoted to many fundamental studies, hundreds of monographs, thousands of articles. despite the fact that the economic security of the enterprise was considered by many scientists, the study of its nature does not lose its relevance. Traditionally, the issue is considered through the triad: security of the state - security of the region - security of the enterprise. This is understandable and logical from the standpoint of the classical hierarchy. Only the direction varies, depending on the tasks of studying this issue: from the national security of the state to the economic security of the enterprise or vice versa. These are different aspects of studying the problem. and therefore, different mechanisms for switching from one security level to another are included. Based on the works of famous scientists n. Machiavelli, e. Kant, t. Gobs, g. Morgenthau and others, the root cause of threats to security can be called the disturbance of balance at almost all levels of development of society: economic, social, environmental, energy, demographic, technological etc.

The introduction of new technologies into the sphere of human productive activity has led to the emergence of technologically new threats with a higher potential for destructive influence.

The modern world is characterized by a high level of information and telecommunication support for the economic development of the countries of the world, including ukraine with its potential of digital technologies. The modern arsenal of techniques, methods and technologies for protecting economic security today is sufficient to effectively deal with the protection of economic interests of economic entities. A special role in solving this problem is played by telecommunication enterprises. On their basis there are processes

of accumulation of digital technologies, creation of necessary databases, systems of protection of economic safety, technical and technological support of stable functioning of its infrastructures of enterprises. technologies, methods and methods of security can be the most diverse. It depends on what kind of life a threat has arisen. for example, it is possible to close the borders, organize total control and establish the appropriate regime, create a common security system, develop and implement hi-tech defense systems, introduce a strictly regulated system for allocating resources, prohibit certain activities, etc.

Western European countries began to use economic methods to ensure national security. There are two approaches to combating threats to security in general and economic in particular. The first of these is that the threat as a factor may not arise. Why spend time and money on their warning. there will be a threat, we will eliminate it. Another approach is to advance efforts to identify potential threats and create effective mechanisms to address them.

Вступ

У ринкових умовах господарювання підприємство як відкрита система функціонує у складному, нестабільному та динамічному зовнішньому середовищі, зміни якого супроводжуються постійним посиленням конкуренції, прискореним розвитком технологій обумовлюють актуалізацію задачі виживання підприємства на ринку як суб'єкта господарювання. На перший план виводяться кількісні та якісні властивості підприємства щодо здатності до самовиживання та забезпечення розвитку в умовах дестабілізуючої дії непередбачуваних та важкопрогнозованих зовнішніх і внутрішніх факторів.

Здатність підприємства до своєчасного виконання антикризових заходів, ефективного функціонування та динамічного розвитку є індикатором економічної безпеки підприємства. Тому, проблема

формування стану економічної безпеки підприємства знаходиться у площині наукового дослідження сучасних проблем інноваційного розвитку та перебуває у просторі підвищеної уваги вітчизняних і зарубіжних науковців.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень (шифр спеціальності та назва, освітній рівень)	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування Напрямок підготовки 073 Менеджмент	Нормативна	
Модулів - 1	Спеціальність (професійне спрямування) – менеджмент організації і адміністрування	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Оцінювання ефективності управління змінами організації»		Семестр	
		3-й	5-й
		Лекції	
Загальна кількість годин - 120		20 годин	4 години
		Практичні, семінарські	
	12 годин	4 години	
Тижневих годин для	Освітньо-	Самостійна робота	
		72годин	112 годин

денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 5	кваліфікаційний рівень	Індивідуальні завдання 20 годин
	Освітній рівень <i>другий</i>	Вид контролю - залік

Метою навчальної дисципліни є отримання знань про використання теоретико-методичних основ оцінки та аналізу стану економічної безпеки підприємства для формування навичок розробки практичних рекомендацій щодо зниження ризиків підприємства та розробки антикризових заходів.

Завдання навчальної дисципліни: концептуальна постановка завдання економічної безпеки підприємства; формування системи показників, яка найбільш оптимально характеризує складові економічної безпеки; виявлення стимулюючих або загрозливих факторів; оцінка ризиків та ймовірності банкрутства підприємства; оцінка та аналіз стану економічної безпеки підприємства; розробка комплексу рекомендацій для зниження ризиків підприємства та розробки антикризових заходів.

Робоча програма навчальної дисципліни розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційною програмою підготовки бакалавра. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з приблизною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-трансферною Системою (ECTS).

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів. Необхідною навчальною базою навчальної дисципліни є засвоєння знань з попередніх навчальних дисциплін «Організація і методика економічного аналізу», «Бухгалтерський облік», «Статистика», «Вища математика», «Менеджмент», «Економіка підприємства».

Після опанування навчальної дисципліни студенти повинні **знати**:

- теоретичні основи щодо управління економічним станом підприємства;
- основні методи оцінки стану економічної безпеки підприємства;
- технологію оцінки та аналізу економічного стану підприємства.

Комплекс компетенцій, якими повинні володіти студенти після вивчення дисципліни:

- проведення діагностики стану економічної безпеки підприємства;
- обґрунтування вибору методів управління станом економічної безпеки підприємства;
- використання адекватних методів антикризового управління;
- виконання оцінки стану економічної безпеки та ризиків підприємства;
- розробка рекомендацій для забезпечення економічної безпеки підприємства;
- розробка рекомендацій для зниження ризиків підприємства;
- розробка комплексу антикризових заходів на підприємстві;
- формування сценаріїв щодо управління станом розробки та використання індикативних показників для зниження ризиків підприємства

ПРОГРАМА КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

THEORETICAL PROVISIONS OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE.

ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.

Theme 1. Economic security of the enterprise: content, essence and value.

Тема 1. Економічна безпека підприємства: зміст, сутність та значення.

Economic security is an essential component of state security. The maximum protection of the country's economy from internal and external threats ensures stable development of the state. This is a sufficient motivation for a thorough study of the issue of economic security: nature, essence, content, conditions, criteria and indicators, mechanisms of provision and management, methods and technologies, approaches and principles.

Economic security is a multi-dimensional category. One of the most important and perspective aspects of the study of economic security is the study of its issues on the background of the growing pace of development and practical use in the economic sphere of information and telecommunication technologies. Informatization of society and the state on the basis of high telecommunication technologies covers virtually all spheres of life. The peculiarity of the development of telecommunication technologies is that they act as a generator of new ideas and approaches in virtually all spheres of application - tactical and strategic levels.

Економічна безпека є найважливішою складовою державної безпеки. Максимальна захищеність економіки країни від внутрішніх та зовнішніх загроз забезпечує стабільний розвиток держави. Це є достатньою мотивацією до всебічного вивчення питання економічної безпеки: природи, суті, змісту, умов, критеріїв і показників, механізмів забезпечення й управління, методів і технологій, підходів та принципів.

Економічна безпека – категорія багатоаспектна. Одним з найбільш важливих і перспективних аспектів у дослідженні економічної безпеки є вивчення її проблематики на фоні зростаючих темпів розвитку й практичного використання в економічній сфері інформаційних і

телекомунікаційних технологій. Інформатизація суспільства й держави на основі високих телекомунікаційних технологій охоплює практично всі сфери життєдіяльності. Особливістю розвитку телекомунікаційних технологій є те, що вони виступають у ролі генератора нових ідей і підходів практично в усіх сферах застосування – на тактичному і стратегічному рівнях

Theme 2. Contents and architectonics of enterprise economic security.

Тема 2. Зміст та архітектоніка економічної безпеки підприємства.

In a market economy, production units have the right to full economic independence. They define their economic policies, market segments, partners and customers, form a portfolio of orders, organize production and sales of products, are fully responsible for the results of economic activity. All this actualizes the problem of ensuring the economic security of the enterprise.

Ensuring the economic security of an enterprise requires the establishment of its own system, which would meet the objectives and features of production activities. By creating such a system for protecting the economic interests of the telecommunications company from the threats of interference in its structure and processes, it is necessary to pay attention to providing it with the necessary functional properties.

В умовах ринкової економіки виробничі одиниці мають право повної економічної самостійності. Вони визначають свою економічну політику, сегменти ринків, партнерів і клієнтів, формують портфель замовлень, організовують виробництво та збут продукції, повністю відповідають за результати господарської діяльності. Усе це актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки підприємства.

Забезпечення економічної безпеки підприємства вимагає створення власної системи, яка б відповідала завданням та особливостям виробничої діяльності. Створюючи таку систему захисту економічних інтересів телекомунікаційного підприємства від загроз втручання в його структуру і

процеси, необхідно звернути увагу на надання їй необхідних функціональних властивостей

Theme 3. Economic security of telecommunication enterprise with positions of the system approach.

Тема 3. Економічна безпека телекомунікаційного підприємства з позицій системного підходу.

The basic method of studying the security problem is the search character based on an in-depth detailed analysis of the object structure and individual processes. Considerably less attention is paid to the system approach. Today, virtually all modern science develops on the basis of a systematic approach, because it provides an opportunity to get the most complete and coherent idea of the subject of research. The main problem that arises in the process of considering the issues of economic security of the telecommunications company is the lack of coordination between methods, methods and approaches in the study of this important issue. This is also required by the general theory of systems, which is a methodological concept for the study of various types of systems and is a conceptual basis for the application of the system approach, specifying its principles and methods.

Основний метод вивчення проблеми безпеки має пошуковий характер на основі поглибленого детального аналізу структури об'єкта та окремих процесів. Значно менше уваги приділено системному підходу. Сьогодні практично всі сучасні науки розвиваються на основі системного підходу, тому що він дає можливість отримати найбільш повне й цілісне уявлення про об'єкт дослідження. Головна проблема, що виникає у процесі розгляду питань економічної безпеки телекомунікаційного підприємства, полягає в певній неузгодженості між прийомами, методами та підходами у вивченні даного важливого питання. Цього вимагає і загальна теорія систем, що є методологічною концепцією дослідження

різних видів систем і являє собою концептуальну основу застосування системного підходу, конкретизуючи його принципи та методи.

Theme 4. Principles of economic security management telecommunication enterprise.

Тема 4. Принципи управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.

An important condition for the stable functioning of the telecommunications enterprise is its protection against unauthorized interference with its structure and activities from the outside and from the middle. It is known that external and internal channels of destructive influence are always built up by malicious competitors. They use the most vulnerable, weak points in the structural organization of the enterprise, through which the paths through which unauthorized interference are carried out.

Важливою умовою стабільного функціонування підприємства телекомунікації є його захищеність від несанкціонованого втручання в його структуру і діяльність як ззовні, так і з середини. Відомо, що зовнішні і внутрішні канали деструктивного впливу завжди вибудовуються недоброчесними конкурентами. Вони використовують найбільш вразливі, слабкі місця в структурній організації підприємства, через які й прокладаються шляхи, через які й здійснюється несанкціоноване втручання.

Телекомунікаційне підприємство в плані можливих ризиків несанкціонованого втручання в його структуру і діяльність є найбільш привабливим об'єктом для злочинців. Причин тому декілька, однією з яких є те, що ІТ-інфраструктура підприємства є технологічною основою його діяльності. Від техніко-технологічного потенціалу ІТ-інфраструктури підприємства значною мірою залежить його економічна безпека. Саме в ІТ-інфраструктурі акумульовані принципи та функції управління

економічною безпекою, збереження і розподілу важливої інформації, аналітичні дані й технологічні моделі бізнес-процесів, клієнтська база, паролі та канали доступу до інших масивів важливої конфіденціальної інформації.

Theme 5. Methodological aspects of management of economic security of telecommunication enterprises

Тема 5. Методологічні аспекти управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств

The process of management of the economic security of a telecommunications enterprise is a set of activities and forms of their organization aimed at ensuring the stable functioning of an enterprise by protecting its resource from unauthorized use both at the present time and in the long run.

Процес управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства представляє собою сукупність видів діяльності та форм їх організації, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування підприємства шляхом захисту його ресурсу від несанкціонованого використання як на поточний момент, так і на довгострокову перспективу.

Процес управління економічною безпекою має безперервний характер, що зумовлено конкурентними відносинами між учасниками ринку інформаційних та телекомунікаційних послуг. Крім безперервності процес управління характеризується алгоритмічністю, циклічністю. Разом з тим, має місце нерівномірність та інерційність тощо, що обумовлено запізненнями в техніко-технологічному оновленні системи захисту, в своєчасному прийнятті адекватних управлінських рішень.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

MECHANISMS OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Theme 6. Methodical provision of management of economic security telecommunication enterprises.

Тема 6. Методичне забезпечення управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.

In the methodological basis of the management of economic security of the telecommunication enterprise, an important place and role is assigned to the system of methods. Depending on the goals and objectives, the conditions and the time for their decision are selected and appropriate methods. The structure of the method is a set of methodical techniques. The method, as a way of obtaining a result, consists of methodical techniques.

Methodical reception - is a one-act action, focused on obtaining a specific result as a harmonic component of the final and whole result of the method. Methodical techniques in the structure of the method are in a state of interconnection and interdependence. Are implemented in a certain logical sequence, when the result of the pre-implemented methodical reception is the starting point for the transition to the next reception.

В методологічному базисі управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства важливе місце і роль відводиться системі методів. В залежності від цілей та завдань, умов та часу на їх вирішення підбираються і відповідні методи. Структура методу представляє собою комплекс методичних прийомів. Метод, як спосіб отримання результату, складається з методичних прийомів.

Методичний прийом – це одноактна дія, орієнтована на отримання конкретного результату як гармонічної складової кінцевого і цілого результату застосування методу. Методичні прийоми в структурі методу перебувають у стані взаємозв'язку і взаємообумовленості. Реалізуються у

визначеній логічній послідовності, коли результат попередньо реалізованого методичного прийому є відправною точкою для переходу до наступного прийому і т.д.

Theme 7. Management of telecommunication economic security enterprises.

Тема 7. Управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.

Under the control of the economic security of a telecommunications enterprise, we understand the totality of interrelated processes of planning, organization, motivation and control that ensure the protection of its economic interests and stable functioning.

Modern conditions of functioning of telecommunication enterprises are characterized by high level of uncertainty, dynamism, presence of a large number of threats and risks, widespread use of information technologies, distribution of the scope of the Internet, including in the management of telecommunications enterprises.

Management of any processes in the life of a person, society and state is a priority interest. Managing processes to ensure the required level of security of business entities is practically the key function of the head of the enterprise. Taking into account the high rates and the volume of implementation in the economy of information and communication technologies, the issue of management of economic security becomes a key task of telecommunication enterprises. This issue is being given more and more attention.

Під управлінням економічною безпекою телекомунікаційного підприємства розуміємо сукупність взаємопов'язаних процесів планування, організації, мотивації та контролю, які забезпечують захист його економічних інтересів та стабільне функціонування.

Сучасні умови функціонування телекомунікаційних підприємств характеризуються високим рівнем невизначеності, динамічністю, наявністю великої кількості загроз і ризиків, повсюдним використанням інформаційних технологій, поширенням сфери застосування мережі Інтернет, у тому числі й в управлінні телекомунікаційним підприємством.

Управління будь-якими процесами в життєдіяльності людини, суспільства і держави становить пріоритетний інтерес. Управління процесами забезпечення необхідного рівня безпеки суб'єктів господарювання є практично ключовою функцією керівника підприємства. З огляду на високі темпи та обсяги впровадження в економіку інформаційно-комунікаційних технологій, питання управління економічною безпекою стає ключовим завданням телекомунікаційних підприємств. Цим питанням приділяється все більше уваги.

Theme 8. Mechanism of economic security management telecommunication enterprises.

Тема 8. Механізм управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.

The system of economic security of the telecommunication enterprise as an element of its development strategy consists of the following structural elements: scientific and methodological principles of economic security; policy and strategy of economic security; means, methods and technologies of ensuring economic safety; concept of economic security; the goal of forming an integrated system of economic security; the task of functioning of the system of ensuring economic security; principles of the system of ensuring economic security; objects and subjects of the system of economic security; strategy and tactics of implementation and implementation of the system of economic security.

Система економічної безпеки телекомунікаційного підприємства як елемент стратегії його розвитку складається з наступних структурних елементів: науково-методичні засади економічної безпеки; політика і стратегія економічної безпеки; засоби, методи і технології забезпечення економічної безпеки; концепція економічної безпеки; мета формування комплексної системи забезпечення економічної безпеки; завдання функціонування системи забезпечення економічної безпеки; принципи діяльності системи забезпечення економічної безпеки; об'єкти та суб'єкти системи забезпечення економічної безпеки; стратегія і тактика реалізації і впровадження системи забезпечення економічної безпеки.

Високі темпи цифровізації суспільства в усіх сферах його життєдіяльності потребують перегляду існуючих правил, норм і механізмів урегулювання суб'єкт-об'єктних взаємовідносин на всіх рівнях їх взаємодії. Законодавча база не встигає за темпами розвитку телекомунікаційного підприємства, передусім її процесуальна частина. Швидкі темпи розвитку й запровадження цифрових технологій електронного урядування в практику повсякденного життя вимагають створення і відповідних систем управління процесами взаємодії цих технологій, координації їх взаємодії.

Theme 9. Directions of improvement of the economic management system security of telecommunication enterprises.

Тема 9. Напрями удосконалення системи управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.

The dynamics of the development of telecommunication enterprises, the growth of volumes of goods and services presented by them in the domestic and international markets, first of all in the European, make it necessary to reconsider their attitude at the state level. It is the telecommunication enterprises that are the key resource of the Ukrainian economy on the way to digitalization

of all spheres of state and public life. Through the full support of the development of telecommunication enterprises, Ukraine has every chance to make a powerful economic breakthrough.

The key task of reform is the maximum adaptation of the industry to European standards. The peculiarity of the task is due to the fact that Ukraine is an active part of the European integration processes, in terms of fulfilling the EU requirements. That is, the initial postulate here is the assertion that it is Ukraine that needs to be drawn to the European organizational and technological level of provision of electronic services.

Динаміка розвитку телекомунікаційних підприємств, зростання обсягів товарів і послуг, що представлені ними на вітчизняному і міжнародному ринку, в першу чергу на європейському, змушують переглянути ставлення до них на державному рівні. Саме телекомунікаційні підприємства є ключовим ресурсом економіки України на шляху до цифровізації всіх сфер державного і суспільного життя. Через всебічну підтримку розвитку телекомунікаційних підприємств Україна має всі шанси зробити потужний економічний прорив.

Ключовим завданням реформи є максимальна адаптація галузі до європейських стандартів. Особливість завдання зумовлена тим, що активною стороною євроінтеграційних процесів, в плані виконання вимог ЄС виступає Україна. Тобто, вихідним постулатом тут є твердження про те, що саме Україні треба підтягнутися до загальноєвропейського організаційного і технологічного рівня надання електронних послуг.

Theme 10. Organizational and methodological principles of the adaptive system protection of telecommunication economic security enterprises.

Тема 10. Організаційно-методологічні засади адаптивної системи захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.

In the difficult conditions of today, business entities are trying to solve the issues of protecting their own economic interests by using traditional methods, methods and approaches. The multiple use of one and the same arsenal contributes to the creation of a stereotype used by malicious competitors and partners, and ultimately malicious people.

The stereotype of economic behavior allows them to build a model of the mechanism of unauthorized access to resources of the enterprise, its funds, assets in order to appropriate them in a criminal way. Because of this, there is a real need to find and implement such managerial decisions that maximally fully and effectively allow to predict the future development of the telecommunications company, identify and manage those risks that pose a real threat to the company's economic security. Today, the state of affairs in Ukrainian telecommunication enterprises is such that there is no single approach to securing economic security.

В складних умовах сьогодення суб'єкти господарювання намагаються вирішувати питання захисту власних економічних інтересів за допомогою традиційних прийомів, методів та підходів. Багатократне застосування одного й того ж арсеналу сприяє створенню стереотипу, який використовується недоброчесними конкурентами і партнерами і, зрештою зловмисниками.

Стереотип господарської поведінки дозволяє їм побудувати модель механізму несанкціонованого доступу до ресурсів підприємства, його фондів, активів з метою їх привласнення у злочинний спосіб. Через це реально постає потреба у пошуку та впровадженні таких менеджерських рішень, які б максимально повно і ефективно дозволяли прогнозувати

розвиток телекомунікаційним підприємством на майбутнє, визначати та управляти тими ризиками, які створюють реальну загрозу для економічної безпеки підприємства. На сьогодні стан справ на українських телекомунікаційних підприємствах такий, що єдиного підходу щодо забезпечення економічної безпеки немає.

LECTURE PLANS

CONTENT MODULE 1.

THEORETICAL PROVISIONS OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE.

Theme 1. Economic security of the enterprise: content, essence and value.

Lecture plan

1. The concept of economic security of the enterprise.
2. Definition of the content of the concept "economic security of the enterprise"
3. Threats and approaches to ensuring economic security of the enterprise.

План лекції

1. Поняття економічної безпеки підприємства.
2. Визначення змісту поняття «економічна безпека підприємства»
3. Загрози та підходи щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.

Theme 2. Contents and architectonics of enterprise economic security.

Lecture plan

1. Contents of the concept of "architectonics of economic security".
2. Contents of the economic security of the telecommunication enterprise.
3. Strategy of economic security of the telecommunication enterprise.

План лекції

1. Зміст поняття «архітектоніка економічної безпеки».
2. Зміст економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.

3. Стратегія економічної безпеки телекомунікаційного підприємства

Theme 3. Economic security of telecommunication enterprise with positions of the system approach.

Lecture plan

1. The concept and content of the system approach
2. Economic security as a system
3. Economic security management system

План лекції

1. Поняття та зміст системного підходу
2. Економічна безпека як система
3. Система управління економічною безпекою

Theme 4. Principles of economic security management telecommunication enterprise.

Lecture plan

1. The concept, purpose and content of the principles of economic security management.
2. The role and importance of telecommunication enterprises in the development of the Ukrainian economy.
3. The system of key principles of economic security management of the telecommunication enterprise.

План лекції

1. Поняття, призначення та зміст принципів управління економічною безпекою.
2. Роль та значення телекомунікаційних підприємств в розвитку економіки України.
3. Система ключових принципів управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства

Theme 5. Methodological aspects of management of economic security of telecommunication enterprises

Lecture plan

1. Contents of the process of managing the economic security of the telecommunication enterprise.
2. The main stages of organization of protection of economic security of the telecommunication enterprise.
3. Model of bankruptcy forecasting of the enterprise.

План лекції

1. Зміст процесу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.
2. Основні етапи організації захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.
3. Модель прогнозування банкрутства підприємства

CONTENTS MODULE 2.

MECHANISMS OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

Theme 6. Methodical provision of management of economic security telecommunication enterprises.

Lecture plan

1. The content and concept of the method of management of economic security of the telecommunication enterprise.
2. Basic methodological approaches to managing economic security.
3. Application of methods of economic security management.

План лекції

1. Зміст та поняття методу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.
2. Основні методичні підходи щодо управління економічною безпекою.
3. Застосування методів управління економічною безпекою.

Theme 7. Management of telecommunication economic security enterprises.

Lecture plan

1. The concept of the process of managing the economic security of the telecommunications enterprise.
2. Aspects of economic security management of the telecommunication enterprise.
3. Content of the components of economic security of the enterprise.

План лекції

1. Поняття процесу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.
2. Аспекти управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.
3. Зміст складових економічної безпеки підприємства

Theme 8. Mechanism of economic security management telecommunication enterprises.

Lecture plan

1. The concept of a mechanism for managing the economic security of the telecommunication enterprise.
2. The main mechanisms for managing economic security.
3. The algorithm of organization of management of economic security.

План лекції

1. Поняття механізму управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.
2. Основні механізми управління економічною безпекою.
3. Алгоритм організації управління економічною безпекою.

Theme 9. Directions of improvement of the economic management system security of telecommunication enterprises.

Lecture plan

1. The role and place of the telecommunication enterprise in the process of European integration.
2. Features of the economic development of the domestic economy.
3. Unresolved issues in the telecommunication industry of Ukraine.

План лекції

1. Роль і місце телекомунікаційного підприємства в процесі євроінтеграції.
2. Особливості економічного розвитку вітчизняної економіки.
3. Невирішені питання в телекомунікаційній галузі України.

Theme 10. Organizational and methodological principles of the adaptive system protection of telecommunication economic security enterprises.

Lecture plan

1. The concept of an adaptive system for protecting the economic security of the telecommunication enterprise.
2. Multidimensionality of the essence of economic security of the telecommunication enterprise.
3. Ways of solving the problem of economic security of the telecommunication enterprise.

План лекції

1. Поняття адаптивної системи захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.
2. Багатовимірність сутності економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.
3. Шляхи вирішення проблеми економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.

Плани практичних (семінарських) занять.

Семінарське заняття – це основний вид занять для поглиблення і закріплення знань, формування переконань та розвитку особистості студента.

Основні вимоги до семінару: продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення; визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття; проблемна постановка запитань; увага до ключових питань та логіка їх розкриття; стимулювання дискусії; забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів аналітичної роботи, а саме розрахунків економічних показників, оцінки впливу факторів на них, пошуку резервів.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставлянням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

У межах дисципліни з метою опанування студентами усіх видів економічних розрахунків практичні заняття рекомендується проводити за окремо взятими темами чи питаннями. Теми практичних занять і завдання наведено в таблиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Разом за змістовим модулем 1.	61	8	8	8	-	37	46	2	-	2	-	56
Змістовий модуль 2. Механізми управління економічною безпекою підприємства												
Тема 6. Методичне забезпечення управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств	15	2	2	2	-	9	18	2	-	-	-	14
Тема 7. Управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	15	2	2	2	-	9	14	-	-	2	-	14
Тема 8. Механізм управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	15	2	2	2	-	9	12	-	-	-	-	14
Тема 9. Напрями удосконалення системи управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	12	2	2	2		6		-	-	-	-	14
Тема 10. Організаційно-методологічні засади адаптивної системи захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.		2	-	-		2		-	-	-	-	-

Разом за змістовим модулем 2	59	8	8	8	-	35	44	2	-	2	-	56
Усього годин	120	16	16	16	-	72	120	4	-	4	-	112

5. Теми семінарських занять

Семінарське заняття – це основний вид занять для поглиблення і закріплення знань, формування переконань та розвитку особистості студента.

Основні вимоги до семінару: продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення; визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття; проблемна постановка запитань; увага до ключових питань та логіка їх розкриття; стимулювання дискусії; забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів аналітичної роботи, а саме розрахунків економічних показників, оцінки впливу факторів на них, пошуку резервів.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації чи ділові ігри. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставлянням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

У межах дисципліни з метою опанування студентами усіх видів економічних розрахунків практичні заняття рекомендується проводити за окремо взятими темами

№ з/п	Назва теми	Вид заняття	Кількість годин
1.	2.		3.
1.	Економічна безпека підприємства: зміст, сутність та значення	-	-
2.	Зміст та архітектоніка економічної безпеки	ПЗ	2
3.	Економічна безпека телекомунікаційного підприємства з позицій системного підходу.	СЗ	2
4.	Принципи управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.	СЗ	2
5.	Методологічні аспекти управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств	-	-
6.	Методичне забезпечення управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств	-	-
7.	Управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	ПЗ	2
8.	Механізм управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	ПЗ	2
9.	Напрями удосконалення системи управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств.	СЗ	2
10.	Організаційно-методологічні засади адаптивної системи захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.	-	-

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Економічна безпека підприємства: зміст, сутність та значення	(2 год.)
2.	Поняття економічної безпеки підприємства	(2 год.)
3.	Визначення змісту поняття «економічна безпека підприємства»	(2 год.)
4.	Загрози та підходи щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.	(2 год.)
5.	Зміст поняття «архітектура економічної безпеки»	(1 год.)
6.	Зміст економічної безпеки телекомунікаційного підприємства	(2 год.)
7.	Стратегія економічної безпеки телекомунікаційного підприємства	(1 год.)
8.	Поняття та зміст системного підходу	(2 год.)
9.	Економічна безпека як система	(2 год.)
10.	Система управління економічною безпекою	(2 год.)
11.	Поняття, призначення та зміст принципів управління економічною безпекою. Система ключових принципів управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства	(2 год.)
12.	Роль та значення телекомунікаційних підприємств в розвитку економіки України.	(2 год.)
13.	Система ключових принципів управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства	(2 год.)
14.	Зміст процесу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства. Модель прогнозування банкрутства підприємства	(2 год.)
15.	Основні етапи організації захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.	(2 год.)
16.	Модель прогнозування банкрутства підприємства	(2 год.)
17.	Зміст та поняття методу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.	(2 год.)
18.	Основні методичні підходи щодо управління економічною безпекою.	(2 год.)
19.	Застосування методів управління економічною безпекою.	(2 год.)
20.	Поняття процесу управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства.	(2 год.)
21.	Аспекти управління економічною безпекою	(2 год.)
22.	Зміст складових економічної безпеки підприємства	(2 год.)
23.	Поняття механізму управління економічною безпекою	(2 год.)

	телекомунікаційного підприємства.	
24.	Основні механізми управління економічною безпекою.	(2 год.)
25.	Алгоритм організації управління економічною безпекою.	(2 год.)
26.	Роль і місце телекомунікаційного підприємства в процесі євроінтеграції.	(2 год.)
27.	Особливості економічного розвитку вітчизняної економіки	(2 год.)
28.	Невирішені питання в телекомунікаційній галузі України.	(2 год.)
29.	Поняття адаптивної системи захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.	(2 год.)
30.	Багатовимірність сутності економічної безпеки телекомунікаційного підприємства	(2 год.)
31.	Шляхи вирішення проблеми економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.	(2 год.)

Завдання:

- кожне із зазначених питань уважно прочитати і підібрати для його докладного вивчення весь доступний матеріал, в якому це питання висвітлюється;
- ознайомитися з цим матеріалом;
- по завершенню ознайомлення з матеріалом виконати одну із запропонованих форм самостійної роботи: скласти тези; поставити контрольні запитання (8-10); визначити ключові терміни та поняття; зробити презентацію теми тощо.

7. Індивідуальні завдання

Контроль за самостійною роботою проходить через виконання індивідуальних завдань. Актуальною організаційною формою контролю є проведення презентацій, на яких студенти демонструють свої вміння практично реалізовувати технології інноваційного менеджменту.

Індивідуальні роботи студенти виконують для проміжного контролю відповідно до навчального плану. Основною метою індивідуальної роботи є закріплення й систематизація отриманих знань із дисципліни у процесі самостійної підготовки в міжсесійний період. Виконання індивідуальної роботи сприяє успішному здаванню екзамену та є обов'язковою умовою допуску до нього. Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань

містять теоретичні аспекти, які охоплюють усі теми відповідно до розробленої програми курсу, а також практичне завдання (управлінську ситуацію).

Індивідуальна робота студента повинна мати письмову відповідь на три теоретичних запитання та розв'язання управлінської ситуації. Викладення теоретичного матеріалу повинно супроводжуватися прикладами з практичної діяльності підприємств, необхідними малюнками, схемами та графіками. Слід акуратно оформити індивідуальну роботу. Сторінки повинні бути пронумеровані. Суть потрібно викладати чіткими і короткими фразами. Скорочення слів, крім загальноприйнятих, не дозволяється. При використанні в роботі цитат, статистичних даних та інших матеріалів необхідно навести джерела, звідки їх взято.

Індивідуальну роботу необхідно підписати, вказавши дату її виконання й подати на кафедру у встановлений для рецензування термін. Індивідуальну роботу, яка відповідає встановленим вимогам, після рецензування повертають студентові за 3–4 дні до складання екзамену з даного курсу для співбесіди щодо її зарахування.

8. Методи навчання.

Повнота і ефективність подання (представлення) інформації студентам в процесі вивчення дисципліни «Управління інноваціями» пізнавальної діяльності реалізується через наступні методи:

- пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.
- репродуктивний метод (репродукція - відтворення)
- метод проблемного викладу.
- частково-пошуковий, або евристичний, метод.
- дослідницький метод.
- дискусійний метод.

- ділова гра, як метод активного навчання.
- імітаційні та ігрові методи
- метод моделювання
- метод проектів та інші форми організації навчальної взаємодії між студентом та викладачем.

9. Методи контролю

Контроль засвоєння теоретичних положень відбувається **на лекційних заняттях**. Перевірка засвоєного поточного матеріалу відбувається **на практичних заняттях**.

На практичних заняттях здійснюється контроль знань, одержаних студентами на попередній лекції та закріплених в процесі самостійної роботи, та більш детально пояснюється та обговорюється матеріал, який викликав у студентів утруднення в процесі самостійної роботи. **На практичних заняттях** може розв'язуватися та детально пояснюватися певна задача, на основі якої видається домашнє завдання (рішення аналогічної задачі зі своїми чисельними даними).

Модульний контроль полягає у відповідях на певні тести чи окремі питання в рамках пройденого матеріалу в письмовій формі. Головна мета контролю – перевірка рівня засвоєних студентами знань та вмінь у відповідності з завданнями дисципліни. Тести і питання складені так, що для правильних відповідей треба володіти основними теоретичними положеннями модуля.

Підсумковий контроль успішності знань здійснюється в кінці семестру після вивчення повного курсу дисципліни і відбувається у вигляді письмового чи усного екзамену. До екзамену допускаються ті

студенти, які успішно склали всі попередні модулі і відпрацювали заняття, що були пропущені без поважної причини.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтинговий показник	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	

10.Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань.
2. Методичні рекомендації до оцінювання навчальних досягнень студентів.

3. Плани практичних завдань та методичні рекомендації до їх виконання
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
5. Методичні рекомендації до виконання тестових завдань.
6. Перелік екзаменаційних питань.
7. Конспект лекцій
8. Термінологічний словник.

11. Рекомендована література

Основна

1. Аванесова Н. Е. Державне рулювання процесів забезпечення економічної безпеки підприємств оборонної промисловості України // Інтелект ХХІ: наук. екон. журн. 2017. № 2. С. 69–75.
2. Адаменко Т. М. Природа економічної безпеки підприємства в межах сучасних організаційних концепцій // Економіка. Менеджмент. Підприємництво: зб. наук. пр. Східноукр. нац. ун-ту імені Володимира Даля. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2014. Вип. 26. Ч. II. С. 192–201.
3. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1. 831 с.
4. Басюк О. В. Сутність та принципи механізму управління економічним потенціалом регіону // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Економічні науки. 2010. С. 234–236.
URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/428/1/Басюк%20О.В.%20СУТНІСТЬ%20ТА%20ПРИНЦИПИ%20МЕХАНІЗМУ.pdf>.

5. Белоусова І. А. Економічна безпека як стратегічна складова національної безпеки України // Економічний часопис-XXI. 2010. № 5–6. С. 14–17.
6. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. 2000. № 2. С. 12–17.
7. Беркман Л. Н., Гудзь О. Є., Сотниченко В. М. Мультирівнева оптимізація проектування управління економічною безпекою телекомунікаційних підприємств // Економіка та суспільство. 2017. № 12. URL: <http://economyandsocieti.in.ua>.
8. Гапоненко В. Ф., Беспалько А. Л., Власков А. С. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы. М.: Ось-89, 2007. 208 с.
9. С. 31–40.
10. Дзьобань О. П., Разметаєва Ю. С. Проблема індивідуальної та колективної безпеки у творчості Томаса Гоббса та Імануїла Канта (філософсько-правовий аспект) // Проблеми філософії права. 2005. Т. III. С. 368–373.
11. Економічна безпека корпоративного підприємства: навч. посіб. / М. А. Коваленко, І. І. Нагорна, Н. В. Радванська та ін. Херсон: Олді-плюс, 2009. 403 с.
12. Живко З. Б. Системний підхід до управлінського процесу підприємства: інформаційні технології та взаємодія підсистем безпеки // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна: зб. наук. пр. Львів: ЛьвДУВС, 2013. Вип. 1. С. 230–237.
13. Иванов С. А., Мартишевская А. В. Система экономической безопасности организации: структура и основные функциональные

- направления обеспечения // Вестник Санкт-Петербургского университета государственной противопожарной службы. 2009. № 2. С. 83–88.
14. Ілляшенко О. В. Алгоритмізація дії механізму управління системою економічної безпеки підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 6. (230). С. 196–200.
 15. Козаченко Г. В., Ілляшенко О. В. Інтелектуальний капітал у забезпеченні економічної безпеки підприємства // Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. Вип. 37 (330). С. 86–93.
 16. Колпаков П. А. Концептуальные основы экономической безопасности фирмы: автореф. дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.01 / П. А. Колпаков. М.: Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, 2007. 25 с.
 17. Могильный А. И., Бесчастный В. Н., Винокуров Ю. О. Основы безопасности бизнеса. Донецк: Регион, 2000. 130 с.
 18. Модели и механизмы управления безопасностью: монография / Бурков В. Н., Грацианский Е. В., Дзюбко С. И., Щепкин А. В. М.: Синтег, 2001. 140 с.
 19. Момот Т. В., Новак А. М., Аванесова Н. Е. Параметричне моделювання комплексного показника оцінки рівня фінансово-економічної безпеки корпоративних підприємств // Законодавче забезпечення розвитку реального сектору економіки: наук.-практ. видання; за заг. ред. В. Сергієнка. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2016. С. 198–209.
 20. Овчаренко Є. І., Ілляшенко О. В. Теоретичні основи системності у царині економічної безпеки підприємства // Економіка. Менеджмент. Підприємництво: зб. наук. пр. Східноукраїнського

національного університету імені Володимира Даля. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2013. Вип. 25. Ч. II. С. 248–258.

21. О'Коннор Дж., Макдермот И. Искусство системного мышления. Необходимые знания о системах и творческом подходе к решению проблем; пер. Б. Пинскера; ред. Ю Рубаник. М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. 256 с.
22. Орлов П. І., Духов В. Є. Основи економічної безпеки фірми: навч. посіб. Харків: Прометей-Прес, 2004. 284 с.
23. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е. А. Олейникова. М.: ЗАО «БизнесШкола «Интел-Синтез», 1997. 336 с.
24. Отенко І. П., Яртим І. А. Оцінювання економічної безпеки в процесах розвитку підприємства // Бізнес Інформ. 2013. № 11 (21). С. 255–261.
25. Рач В. А. Сучасний погляд на систему економічної безпеки «держава – регіон – підприємство» як цілісного об'єкта безпекології // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. пр. Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2012. Вип. 4 (44). С. 151–155.
26. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.
27. Россошанська О. В. Сутність економічної безпеки суб'єктів господарювання як сфери економічної науки // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2011. № 2 (38). – С. 161–166.
28. Сотниченко В. М. Аспекти структурної організації системи економічної безпеки телекомунікаційного підприємства // Сучасні

тенденції та перспективи розвитку системи управління в Україні та світі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 берез. 2017 р.). Київ: Держ. ун-т телекомунікацій, 2017. С. 74–77.

29. Філіппова С. В., Нізяєва С. А. Аналітичні інструменти системи економічної безпеки суб'єктів господарювання: монографія. Донецьк: Ноулідж (донецьке відділення), 2012. 179 с.
30. Філіпковська Л. О., Матвієнко О. О. Тракткування категорії економічної безпеки авіатранспортного підприємства // Економічний аналіз. 2014. Т. 16. № 2. С. 180–186.
31. Фоміна М.В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика: [монографія] / М.В. Фоміна. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. – 140 с.

Додаткова

32. Франчук В. І. Теоретико-методологічні засади організації системи економічної безпеки акціонерних товариств: дис. ... д-ра екон. наук: 21.04.02 / Франчук Василь Іванович. Львів, 2011. 441 с.
33. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва // Ефективна економіка. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>.
34. Хаймьонова Н. С. Внутрішній контроль витрат у системі економічної безпеки підприємства // Економічний форум. 2015. № 3. С. 430–434. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_3_69.
35. Хринюк О. С., Корчовна М. Р. Система забезпечення економічної безпеки підприємства: основні елементи // Ефективна економіка. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3927>.

36. Чеберяко О. В., Кривовяз М. А. Економіко-теоретична сутність системи забезпечення фінансової безпеки підприємства // Економіка та держава. 2015. № 11. С. 94–97.
37. Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства // Наука молода. 2010. № 10. С. 178–181.
38. Шутяк Ю. В. Діагностика економічної безпеки підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Юлія Василівна Шутяк. Хмельницький, 2011. 22 с.
39. Экономическая безопасность Украины в условиях рыночных трансформационных процессов: монография / Ткаченко В. И., Богачев В. И., Шашло Н. В. и др. Луганск-Ровеньки: Наука, 2007. 370 с.
40. Яременко О. Ф. Механізм управління економічною безпекою машинобудівного підприємства: автореф. дис. ... екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Оксана Федорівна Яременко; Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький, 2009. 20 с.
41. Economics and National Security: Issues and Implications for U.S. Policy. URL: <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R41589.pdf>
42. Hudson, W. Economic Security for All: How To End Poverty In The United States. URL: <http://shults.org/wadehudson/esfa/>
43. Strategic financial management / [Clarke, R. G., Wilson, B. D., Daines, R. H. and others]. Homewood, Ill. : Irwin, 1988.

Ресурси мережі Інтернет

21. Making project management indispensable for business results [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.pmi.org/>.

22. Project Management Institute [Electronic resource]. – Access mode :
<http://www.pmi.ru/>.